

ESKİ HİNDİSTAN'DA İKTİSADİ DÜŞÜNCE^(x)

K.P. BHATNAGAR

Satish BAHADUR

Çeviri: E. Alper GÜVEL (xx)

Doğal çevre medeniyetin gelişimini derinden etkiler. Bir milletin tarihi, büyük ölçüde bulunduğu fiziki ve coğrafi çevreye bağlı olarak şekillenir. Bu nedenle bir toplumun iktisadi tekamülünün fiziki ve coğrafi çevreyle yakından ilişkili olduğunu söylemek yanlış olmasa gerektir. Nehir yatakları Hint medeniyetinin beşikleri olmuştur. Himalayalar tarihin başlangıcından bu yana hayatı derinden etkilemiştir. Bunlar siyasete ve iktisadi hayata olan etkileri yanında Hint sanatında ilham kaynakları olmuşlar, dine, mitolojiye ve edebiyata derinden tesir etmişlerdir. VEDA'lardaki ilahiler ırmaqların ve dağların bir memleket medeniyeti üzerindeki etkilerine işaret ederler. Özellikle Hindistan için iklimin, toprağın, nehirlerin, dağların, mineral zenginliklerin, bitkisel ve hayvansal yapının ekonomi idaalının gelişimini derinden etkilediğini tereddütsüz söyleyebiliriz.

İNSAN UNSURLU

Medeniyetin ilerlemesinde bir ülkenin fiziki şartları yanında sosyal yapının bir mimari olarak, insan unsurunda çok önemli yeri vardır. Hindistan'da Doğanın çok cömert olmasına ve geniş imkânlar sağlamasına rağmen insanlar bu kaynakları yararlı kılmada yeterince gayretli değillerdir. Hindistan'ın buhar gücü kullanılmaya kadar Amerika'dan geri kalmazdı. Amerika bilindiği gibi iş imkânlarının çok geniş, servetin çok olduğu bir bolluk memleketidir. Ancak Hint insanının düşük nitelikli olması iktisadi kaynakların tam olarak geliştirilememesine yol açtı? Hani meşhur bir söz vardır: "Eğer yüzyıl için plân yapıyorsanız insanı plânlayın." Zira insan görünürde hiçbirşey olmamakla beraber gerçekte bir fikirler bahçesidir. İnsandaki düşünce melekesi onu diğer canlılara üstün kılar. Fikirler ve fiiller toplumunda olduğu gibi bireylerde de birbirlerinden ayırdedilemez gibi görünseler de fikir her zaman fiilden önce gelir ve bu ikisi birlikte hayatta başarıyı getirir.

(x) Kaynak Kitap, K.P. BHATNAGAR, Satish BAHADUR, A History Of Economic Thought, (1968), Parade, Kanpur. s. 505-428

(xx) Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Politikası Anabilim Dalında Araştırma Görevlisi.

Eğer dünya tarihinin sayfalarını yeterince tedkik edersek Teoloji, politika ve iktisat sahalarında, değişik yaşlardaki teorilerin, gerek bireylerin fikirleri ve gerekse kralların ve hükümetlerin halkı yönetim biçimleri üzerinde önemli etkileri olduğunu görürüz. Fransız ve Rus ihtilalleri Voltaire, Montesquieu, Rousseau, Marks ve Engels gibi düşünürlerin fikirlerinin ve eserlerinin bir sonucudur. Bu düşünürler iktisadi düşünceleri ile Lenin ve Stalin gibi Rus liderlerinin politik bakışaçılarını tamamen etkilemişlerdir. Eski Yunanistan'da Kflaton'un felsefesi ideal şehir devletinin taslağına gizdi. Eski Hindistan'da VEDIC RISHI'lerin ve UPNISHAD bilgelerinin felsefi doktrinleri RAM ve KRISHNAGibi ideal krallıkların kurulduğu bir atmosfer e meydana getirdi. MANU'nun politik felsefesi Hindistan'da nesillerin davranışlarına etkiledi. Hindistan KAUTİLYA şahsında , ARTHASASTRA'nın müllifi olara Hint düşüncesinde daimi iz bırakan bir düşünür çıkardı.

ESKİ HİNT MEDENİYETİ

Hint medeniyeti zamanın saldırılarına karşı bir kaya gibi direndi ve dimdik ayakta kaldı. Bunun nedeni üzerinde yükseldiği kurumların köklü gerçeklerle pekiştirilmiş olmasıdır. Hint medeniyeti dışardan gelenlere karşı daima toleranslı olmuştur. Yine de Hindistan'a gelen diğer milletler Hint medeniyeti içerisinde eridiler, asimile oldular. Tanınmış bir Alman akademisti ve oryantalisti olan Prof. Max Müller, "Hint AryanlarıAlmanlar'ın, entellektüel anlamda, en yakın akrabalarıdır. Bunlar doğal dinlerin en doğasını hasıl etmişlerdir. En gizemli felsefenin ve çok büyük bir dikkatle hazırlanmış kanunların mucitleridirler," demiştir. Hindistan eski bir ülke olup tarihi binlerce yıl geriye uzanır. Hint felsefesinin esasları insan mutluluğunu esas alan ve sırasıyla " Gerçek-İyilik-Güzellik" anlamlarına gelen "SATYAM-SHIWAM-SUNDARAM" mefhumları içinde özellenmiştir. Ondokuzuncu yüzyıldaki fikir liderlerinden MARASHI DAYANAND ve MAHATMA GANDHI Hindistan'ın uyuyan milyonlarını harekete geçirebilecek irade ve fikir gücüne sahiptiler. Bunlar kendi doğrularının ve görevlerinin şuurunda bir devlet kurdular. Bu iki insan Hint kültür ve medeniyetinde iyi ve güzel olan ne varsa onlar için yılmadan ve dürüstçe mücadele ettiler. SRI AUROBINDO ve GANDHI tarafından maharetle desteklenen ve bütün dikkatlerine VEDA'ların yeni ve aydınlatıcı bir tefsirini yapmaya hasreden SWAMI DAYANAND, memleket için, tamamen yeni olan ekonomik, politik ve sosyal bir felsefe geliştirdi. Hedeflere meşru vasıtalarla ulaşılabileceğini ifade etti. DAYANAND ve GANDHI Hindistan'ın iktisadi ve toplumsal şartlarıyla ilgili olarak bazı fundamental gerçekler ortaya koydular.

HİNT İKTİSADİ DÜŞÜNCE'Sİ'NİN KAYNAKLARI

VEDA'lar, eski uygarlıklar ilgi konusu olduğundan bu yana, eski Hint literatürü içinde ilk sırada gelir. Bunlar RIG, YAJUR, SAM ve ARTHARVA olmak üzere dört ta nedir. Veda bilgilerinde Rig Vedasının GYAND KAND' la, Yajur Vedası'nın KARM KAND' la, SAM Vedası'nın OPASANA KAND' la ve Art-harva Vedası'nın VIGYAN ve muhtelif konularla ilgili olduğu fikri vardır. Veda'lar "SHRUTI", yani temiz kalpli ve akl-ı selim sahibi kimselerinduyup hissedebileceği şeyler olarak adlandırılır. NEHRU Vedalar hakkında "On-ların içinde putperestlik yoktur. Tanrılar için tapınaklar yoktur. Onları çevreleyen canlılık ve yaşama arzusu olağanüstüdür demıştır." Vedalar ile özdeşleşmiş dört Brahman GRANTH'ı vardır: AITRAYA, TAITRAYA, SHATPATH, ve SOPATH. Bunlar Veda'ların yorumcularıdır. Bunları UPNISHAD'lar izler. Upnishadların en önemlileri ISHA, KENA, BRIHDARANYAKA, CHANDOGYA, PRASHNA, MUNDAK, MANDUKYA, AITRAYA ve TAITRAYA'dır. Upnishadların yüksek felsefesi Avrupalı düşünürleri derinden etkilemiştir. BHAGWAD GITA, SANKSTRIT'çe yazılmış olup, Upnishadların felsefi esaslarını içeren en tanınmış ve en iyi kitaptır.

Veda'lar içinde en seçkinleri SMRITI'lerdir. Smriti'lerin en önemli-leri MANU, YAJNABAKALYA, NARADA, PARASHAR, BHARVAJ olup bunlar arasında en önemlisi de MANU SMRITI'dir. Bilinen Hint tarihinde Maunu ve Yajnakalya ka-idelerinin çok güçlü bir konumları vardır. SHRI K.P JAISWAL'a göre "Manu ka-ideleri zamanın milli duygularını yansıtan bir aynadır." "Alman filozof NIETZCHE, Manu kaidelerinin İncil'den kıyas kabul etmeyecek kadar üstün ol-duğunu söylemiştir.

Hindistan'ın iki büyük destanı RAMAYAN (yazarı: VALMIKI) ve MAHABARAT (yazarı: VYAS)'tır. Ramayan bize Hint tarihinin belli bir dönemine ilişkin siyasi, toplumsal ve dini hayatın ayrıntılarını sunarken, Mahabarat Hindular'ın kültürel ansiklopedisi olarak telakki edilebilir. Dr. RADHAKRISHNAN'ın ifadesi ile Mahabarat, Bilge Vyas'ın üstün zekâsını dile getiren kutsal Art-hsastra'dır, kutsal Darmsashtra'dır ve kutsal Moksha-Shastra'dır.

Kautilya'nın Arthshastra'sı objektif edebiyatın bir eseridir. Siyaset ve ik-tisatla ilgili literatür içinde PANINI'nin Sankstrit'çe gramer sahasında yaz-dığı ASTHADHYAYI'ye denk bir değere ve öneme sahiptir. Tanınmış bir yazarın işaret ettiği gibi, iyi bir iktisatçı olabilmek için iyi bir matematikçi, filozof, psikiyatrist, antropolog, tarihçi, coğrafyacı, siyaset bilimci, usta bir nesir yazarı, pratik iş ve finans tecrübesine sahip bir dünya in-sanı olmak gerekir. İdari problemleri anlayabilmeli, iktisadi literatürle aşinalığı olmalıdır.

Kautilya vakasında bütün bu niteliklerin bir tek kişide toplandığını görürüz. Arthshastra yazarına göre iktisat daimi bir sürectir. O bütün seleflerini geçmiştir. Kitabındaki üslup çok sistemli ve anlaşılırdır. Eser çok çok genişli konularla ilgili olup onbeş ana ve yüzseksen alt bölüme ayrılmıştır. İktisadi teorinin ve uygulamaların hemen hemen bütün vechelerini ele almıştır. Kautilya, kasabaların ve köylerin idareheri, mehkemeler, kadın hakları, yaşlıların ve kimsesizlerin korunması, evlilik ve boşanma, vergilendirme, deniz kuvvetlerinin muhafazası, diplomasi, tarım ve el sanatları ve dokuma ve daha bir çok konuyla ilgilidir. Laik bir devletin gerekçelerini desteklemiş, kolektif savunma ve saldırmazlık paktlarından bahsetmiştir. Elementer bir yaklaşımla modern refah devletinin ideallerini de tartışmıştır. Kautilya Manu okulunun BRIHASPATI koluna mal edilmiştir. "Aryanlar hiç bir zaman köleliğe maruz kalmazlar." doktrini üzerinde derin bir iz bırakmıştır.

ESKİ HİNDİSTAN'DA TOPLUM YAPISI

Eski Hindistan'da toplum yapısının meydana getiren iki unsur vardı. Bunlardan birisi insanların sınıflarıyla ilgili olup VERNAVYAWSTHA idi. Diğeri ise toplumu oluşturan fertlerin yaş gruplarıyla ilgili olup ASHARM VYAWASTHA idi. Hint toplumu bir bütün olarak Brahmanlar(aydınlar), Kshatriyalar (askerler), Vaishyalar(tacirler) ve Shudra'lar (işçiler) olmak üzere dört sınıfa bölünmüştü. Eflatun DEVLET (ya da CUMHURİYET) adlı kitabında eski Hint Aryanları arasındakine benzer bir toplumsal katmanlaşmaya değinir. Eski Hindistan'da toplumsal yapının bahsedildiği gibi olması Modern Hindistan'da da böyle olduğu anlamına gelmez . Sınıflı bir toplumsal yapının benimsenmesinin nedeni halkın istidat ve kabiliyetine göre birbirinden ayrılmasıydı. Hint toplumunun Manu'da yer aldığı sanılan bir diğer karakteristik özelliğide birey olarak bir insan hayatının dört yaş grubuna bölünmesiydi. Bunlardan birincisi eğitim görebilme yaşını, ikincisi aile kurabilme yaşını, üçüncüsü ormandaki hayata liderlik edebilme yaşını ve dördüncüsünde inziva hayatını ifade ediyordu. Prof. K.T. SHAH'ın da belirttiği gibi "Eski Hindistan'da yaşanan hayatın geçmesi, aynı dönemde dünyanın her hangi bir yöresinde benzer bir şekilde tasarlanan ve kabaca ulaşılan, anlaşılır ve koordine bir plânlamanın" örneği olarak gösterilebilir.

Eski Hindistan'da bir diğer önemli kurum da müşterek aile sistemiydi. Kuzey Hindistan'da babaerkil bir aile yapısı vardır. Çocuklar ebeveynlerinin mutlak kontrolü altında idiler. Eski Aryan'lar insani duygâ ve arzulara berrek bir mana verdiler. Hinduların inancına göre insan hayatında DHARMA, ARRHA KAMA, MOKSA olmak üzere dört asli gaye vardır.

Evlilik kurumunun gelişmesinin nedeni erkek ve kadının bedenlerinde KAMA'nın hakimiyetini tesis etmekte. Evlilikler dini bir tören mahiyeti taşırlardı. Kadınlar kendi kocalarını seçmekte serbesttiler. Çocuk evlilikleri (Beşik kertmesi) E.A.G) eski Hindistan'da bilinmiyordu. Boşanma vakalarına çok seyrek rastlanırdı. Kautilya boşanma ve dulların yeniden evlenmesine imkân sağladı. Eski Hint toplumunda kadının çok önemli bir yeri vardı. Kadın kocasına tabi olmakla beraber evinin hanımıydı. Manu ve Kautilya birlikte STRIDHAN'ın ihtiyaçlarına cevap verdiler.

EĞİTİM SİSTEMİ

DISRAELI, " Bir ülkenin kaderi insanların eğitim seviyesine bağlıdır". diyer. Eski Hindistan'da eğitimde ticari bir kaygı güdülmeyeceği gibi eğitim bir yatırım olarak da görülmezdi. Öğretmeneler ve öğrenciler arasında ailevi bir ilişki vardı. Çocuklar URU ailesi içinde yaşarlardı. Eğitim Veda'ları, İTİHALAR, gramer, matematik, kronoloji, dialektik, fizik, astronomi, askerlik ilimleri, güzel sanatlar, iktisat ve siyaset gibi konuları ihtiva ederdi.

Eski Hindistan'da VARN-ASHRAM görevlerinin insanlar tarafından yerine getirilip getirilmediğini gözeltlemek kralın işiydi. Hayatın belli bir düzeni vardı. Din ve siyaset birbirlerinden tamamen ayrı değillerdi. İnsanların refah düzeylerinin yükselmesine engel olan bir şey ahlak dışı telakki ediliyordu. Hint düşünürleri sade bir hayatın ve yüksek düşüncelerin doktrinine inanmışlardı. İnsanlar basit bir hayata iman etmişlerdi; isteklerini sınırlamak ve ihtiyaçlarını azaltmak istiyorlardı. Bunun anlamı bireylerin toplumun refahı için kendilerini feda etmelerinin istenmesiydi. Metafizik spekülasyona ve spiritualizme rağmen, Hintliler hiç bir zaman materyalizmin yürüyüşünden geri kalmamışlardır. Onlar, bazı kimselerin şu günlerde vaazettikleri gibi isteklerin tamamen terkedilmesini kabul etememişlerdir. Materyal değerlerin kazanılması ve bunlardan haz alma, ve manevi hazlar, birlikte, insan faaliyetlerinin esas amaçları kabul ediliyorlardı. Eski Hindistan'da kanun koyucular Artha'yı Dharma, Kama ve Moksha ile başabaş telakki ediyorlardı. Bunlara göre birey, hayatın en yüksek ve en asil amaçlarını ancak Dharma, Kama, Artha ve Moksha'nın bütünleşmesi ve işbirliği vasıtasıyla başarabilirdi. Dharma bunlar arasında ilk sırada yer alıyordu. Upanishad'lar, Mahabharat ve Kautilya'nın Arthababtra'sı, ayırım gözetmeksizin, bütün insanlığın mutluluğu ile uyum içindedir. Bu aynı zamanda moden SARVODAYA'nın da felsefesidir. Bu felsefe kendi iradesiyle feragata ve hayat ve başkalarının hayatına saygı gösterme ilkelelerini ihtiva eder.

Veda bilgelerine göre, insan bilgisinin sahası dört kategoriye ayrılıyor. Bu kategoriler içinde en önemli yeri VART tutuyordu. Kral bile Varta'yı yani özellikle tarım, hayvancılık ve siyasetle ilgili milli iktisadi ilimleri öğrenmek zorundaydı. Varta prensiplerinin sınırları dahilinde yetkili kişilerce yerine getirilip getirilmediğini kontrol etmek Kralın göreviydi. Dharma, Artha, Kama ve Moksha'nın sarmal hale getirmeleriyle ortaya çıkan RISHIE'lerce önerilen hayat tarzı bir realizm kombinasyonuydu. Veda kâhinlerinin hayata bakışı değişik uçların bir sentezi ve entegrasyonuydu. Fedakârlık ruhu ve Sarvodaya felsefesi ve kapitalizm-komünizm gibi uçlardan uzak olması nedeniyle spiritualizm, yaklaşık olarak idealizm ve realizmin bir sentezini ortaya koymuşlardır.

ESKİ HİNDİSTAN'DA İKTİSADİ HAYAT

Eski Hindistan'da devlet ne burjuva devleti ve ne de komünist olmayıp sadece insanların mutluluğunu ve refahını gözeten bir refah devletiydi. Rig Vedası"var olan ve olacak şeyler arasındaki insan en yüksektir ve en yüksek olacaktır der." Upanishadlar'daki ve destanlardaki atıflar ideal hükümet kavramına ışık tuttular. Bu hükümetten, servet üretiminin tüketimden sonra geldiği bir milli ekonomik düzeni garanti etmesi gerekirdi. Köylerde yaşayan insanların refah düzeyi kaliteli ve yeterli idari personelin istihdam edilmesiyle arttı.

Tarım Veda ekonomisinde önemli bir yere sahipti ve şerefli bir uğraş olarak görülüyordu. İnsanlar toprakların sınıflandırılmasını ve tohumların uygun olup olmadığını biliyordu. Vedalar'daki sistemli ve bilimsel çiftçilik bahisleriyle ilgili bahisler vardı. Kautilya'nın Arthshastra'sı değişik tohum koruma metodları, en uygun ekim ve sulama zamanları, ürünlerin rotasyonu sulama usulleri ve gübreleme sistemlerinden bahsetmiştir. Eski Hindistan'da devlet tarımsal gelişmelerde önemli bir rol oynar ve gayri safi üretimde önceden belirlenmiş bir hisse talep ederdi. Feodal sistem Eski Hindistan'da hiç görülmedi. Devlet en yüksek otoriteydi, sahipti. Bireylerin toprak üzerindeki mülkiyet hakları kabul edilmişti. Ancak çiftçi vergisini ödeyemezse toprağı elinden alınabiliyordu. Devlet aracılarının müdahalesi olmadan doğrudan doğruya çiftçiyle alışveriş yapabiliyordu. Köyün toplam arazisinden ormanlar ve meralar olmak üzere en uygun bölümler şeklinde yararlanılıyordu. Kautilya, kralliyet arazisi ile özel araziler arasında ayırım yapar, fakat ona göre hükümet çiftçilerin veraset haklarını tanıyıcı bir siyaset izlemelidir.

Önem sırasına göre tarımın sonra sığircılık geliyordu.Sığircılık Vartan'ın En önemli bir bölümünü oluşturuyordu.İneklər ve sığırlar köylerdeki iktisadi hayatın temelini oluşturuyordu.Mahabbarat'ın ve Kautilya'nın Arthashastra'sının bir çok bölümlerinde sığırların üretimlerinde ve beslenmelerinde nelerə dikkat edileceğine ilişkin bahisler vardır.Eskiden sığır üretimi ve sayısını çok yaygındı.Sığır hastalıkları insanlar tarafından biliniyor ve tedavileri için gerekli tedbirler alınıyordu.Hindistan gibi tarımsal ağırlıklı bir ülkede,ineğin kudsiyeti,büyük ölçüde,milli ekonomi için taşıdığı öneme bağlıdır.

Hindistan'da ev ekonomisi ve küçük ölçekli endüstriler,çok eski zamanlardan beri ulusal ekonomi içinde önemli rol oynamıştır.Eski Hindistan'da,insanlar çok sayıda sanatlar ve zanaatlarla uğraşmışlardır.Tarım ve hayvancılık dışındakizanaatlar arasında en önemlileri pamuk ve yün dokumacılığıdır.Yajur Veda'sı yünün eğirilmesi ve dokumasından bahsederken,Rıg Veda'sı da Gandhari koyunlarının meşhur yününe değinir.Mahabbarat, krallar için hazırlanmış artistik eserleri tasvir ederken, Ramayan'da çeşitli el işçileri,esnaf ve zanaatkar tiplerinden bahseder.Hindistan'da sanatlar ve zanaatlar kralların himayesi sayesinde geliştiler.Veda'lar döneminde ev ekonomileri organizasyonunun birimi aileydi,fakat Kautilya zamanında bunlar Lonca sistemi altında örgütlendiler.Hükümet gerekli finansların ve hammaddelerin sağlanmasına yönelik düzenlemelerde bulundu.

ORMANLAR

Ormanlar Hindistan'da refah düzeyinin yükselmesinde ve medeniyetin gelişiminde önemli rol oynadı. Eski Hindistan'da ormanların bilimsel yollarla korunması hükümetin en başta gelen göreviydi. Kautilya zamanında ormanların ticari yararını gözeten bir orman müfettişi vardı. Kautilya, madenlerin hazineye materyal sağladığına inanıyor ve bu nedenle de çok dikkatli işlenmelerini tavsiye ediyordu. Çok sağlam bir madencilik politikası uyguladı. Madencilik ameliyesinin yürütülmesi için nitelikli personel istihdam edilmesinin gerekliliğine işaret etti. Değişik mineral tortularının bulunması için dikektifler verdi. Eski Hint insanları metallerin arıtılması ve karışık maddelerin ayrıştırılması için gerekli teknikleri biliyorlardı. Kautilya'nın altın ve gümüşle ilgili çeşitli önerileri bulunmakla beraber petrol ve köürden hiç bir yerde bahsedilmemiştir.

Veda ilahileri, insanoğluna, yüz yıl boyunca aktif bir çalışma yaşamı sürmesini tavsiye eder. Endüstride çalışanalar yalnızca mali değil mali olmayan teşviklerə de ihtiyaç duyarlar.

SUCRACHARYA bazı mali olmayan teşvikleri ele almış, ücretlerin belirlenmesinde esas alınacak kriterlere ve asgari ücret kavramına işaret etmiştir. Manu ve Kautilya ücretlerin belirlenmesinde kullanılacak metodları ve işgörenler ve işverenler arasındaki anlaşmazlıkların nasıl giderilebileceğini tartışmışlardır.

Eski dönemlerde, ticaret insanoğlunun ekonomik refahının en büyük mihmarlarından birisiydi. Rig Vedası'nda uzak olan ülkelerle olan ticari ilişkilerle ilgili bahisler vardır. Eski Hindistan'da dahili ve harici ticaret mevcuttu; Tacirler ulusal ekonomi içerisinde çok önemli bir yerâ sahiptiler. İş aleminde ortaklıklar kurulabileceği SMRITI'lerde kabul edilmişti. Panına ve Kautilya zamanındaki ihracat ve ithalat malları zamanımızdakilerden oldukça farklıydı. O zamanlar çağ bir ihracat malı değildi. Manu ticari ahlak kaideleriyle ilgili uyulması zorunlu olan talimatlar ihtiva eder. Kautilya'ya göre ticaret bölümüne oldukça çok müfettiş gerekiyordu. Piyasa bir hükümet görevlisinin gözetimi altındaydı, tarifeler(fiyat listeleri, A.G.) kontrol ediliyor ve mal istifçiliğine engel olunuyordu. Temel malların fiyatları önceden saptanıyor ve memurlar tarafından günlük olarak ilan ediliyordu. Ağırlıklar ve tartılar, ölçüler her altı ayda bir denetime tabi tutuluyordu.

Haberleşme ve ulaşım imkânları, bir ülkede endüstri ve ticaretin can damarıdır. Kautilya karayollarına hem ticari ve hem de askeri açıdan çok büyük bir önem atfetmiştir. Mallar kara yollarında katır, deve, eşek ve hamallar tarafından taşınıyorlardı. Arabaların konstrüksiyonlarını denetlemek görevli araba müfettişleri vardı. Rig Vedası Okyanuslarda ve büyük denizlerde kullanılan bazı kayık tiplerine değinir. Mahabbarat'ta da büyük denizlerde seyredebilen ve teknik olarak sevkedilen gemilerden bahsedilir. Kautilya zamanında denizcilikle ilgili ayrı bir daire kuruldu. Bu daireni görevi yolcuları nehir ve deniz korsanlarına karşı korumak, su üzerindeki trafiği düzenlemek, limanlar köprüler yapmak, ve bunları muhafaza etmektir. Bu dairede büyük çaplı ve çok değerli ticari faaliyetleri kontrol eden ve gemicilikle ilgili hükümlere uyulup uyulmadığını kontrol eden bir gemi müfettişi vardı. Kautilya'nın Arthshastra'sında hava ulaşımıyla ilgili bir bahis yoktur, fakat Vedalar ve destanlar uzun mesafeler için hava ulaşımının varlığına işaret ederler.

Veda devresinde servet kavramı, servet-talep-refah kavramları arasında bir korelasyon ihtiva ediyordu. Bu dönemde servet sığira ve özellikle de ineklere ve atlara göre ölçülüyordu.

Modern anlamda banka sistemi Eski Hindistan'da bilinmemekle beraber ülkedeki yerli bankacılık sistemide oldukça eskidir. Bu sistem ülke ticaretine ve endüstrisine çok büyük hizmetler yapmıştır. Manu ve Yajnavalkya, borçların geri ödenmesinde dürüstlüğü, dakiklığı ve sorumluluğu sağlamak için itinalı kurallar koymuşlardır. Kautilya, kamu kontrolü, düzenlemeler ve ulusal ekonominin kredi sektörü üzerinde önemle durdu. Değişik borç tiplerine uygulanacak faiz oranlarını ele aldı. Eski Hindistan'da bankacılık çalışmaları, faaliyetleri üzerinde lazım olan kontrol görevi devlet tarafından yerine getirildi.

VERGİLER

Manu, Vyas ve Kautilya milli refah açısından, sağlam bir hazineye çok büyük önem atfettiler. Kautilya devlete önemli miktarlarda gelir sağlayabilecek ekonomik faaliyetlerin uzun bir listesini vermişti. Devletin, halkın iktisadi hayatına yakından karıştığı en önemli müdahale türü vergilendirme idi. Hinduların siyaset teorisinde, vergiler kralın idari hizmetler karşılığı alınan bir bedel olarak kabul ediliyordu. Tek vergi Eski Hindistan'da hiç bir zaman kabul görmedi, taraftar bulmadı. Kautilya'nın Arthshastra'sı ve Manu kuralları vergilerin çeşitli, birden çok olmasını müdafaa ettiler. Arazide vergi tarhi sistemi çok yaygındı ve genellikle aynı olarak ödeniyordu. Eski Smriti'ler arazilerle ilgili olarak tek tip bir vergi türünü benimsemişlerdir. Burada söz konusu arazinin niteliğine göre değişen çeşitli vergi tipleri vardı. Eski Hindistan'da vergilendirmeden maksat insanların refahıydı. Vergilendirmede sağlam prensipler benimsenmiş olup bunlar yerinde uygulanıyordu. Vergiler insanlara acı verici metodlarla toplanmadığı gibi Manu Vyas ve Kautilya tarafından halktan hakeden kesimlere muafiyetler tanınması tavsiye ediliyordu. Olağanüstü hallerde kral ilava yükümlülükler koyabiliyordu. Fakat bu olağan dışı yükümlülüklerin nedenini halka açıklamak zorundaydı. Eski Hindistan'da devletin faaliyet gösterdiği saha çok geniş olup ticaret-toplumsal meseleler, idari düzenlemeler ve savunma fonksiyonlarını ihtiva ediyordu. Harcamalar savunma hukukun ve düzenin muhafazası için yapılıyordu. Ulusal inşaat faaliyetleride aynı derecede önemliydi. Denk ya da fazla bütçe problemi üzerinde önemle duruluyor ve bunun gerçekleştirilmesi için çaba harcanıyordu. Kautilya devlet gelirlerinin ve harcamalarının anlaşılır bir muhasebesini vermiş ve hesapların muhafazası için bilimsel metodlar önermişti. Fonların zimmete geçirildiği yollarıda tartışmıştı. Kautilya'nın talimatları zamanımızda da çok önemlidir; örneğin devlet gelirlerini zimmetine geçirmeyip arttıran kimselerin ödüllendirilmesi ve hizmette devamlı olarak tutulması v.s.

Kautilya servet kavramı içinde altın, gümüş, tohum ve diğer kıymetlerde yer verdi. Eski Hindistan'da bireyler servet kazanmada ve biriktirmede serbesttiler. Manu ve Vyas bireyler tarafından servet kazanma ve biriktirme yollarına işaret ettiler. Sermaye yatırımı doğrultusundaki faaliyet ve çalışma sevet kazanma kazanma ve biriktirmede esas kabul edildi. Kumar ve spekülasyonun önüne geçildi. Servet edilinilmesi, servetin dağıtılması ve tüketilmesi başlıbaşına bir son ebarak görülmeyip, sadece hayatın temel nesnelere elinde edilmesi olarak anlaşıldı. Mahabbat'a göre zengin insan refahta ve darlıkta akli dengesini koruyabilen insandır; servet sahipliği, ahlaki ve toplumsal refahla bir arada bulunmalıdır.

Eski Hindistan'da üretim örgütlenmesinin kendine mahsus bir ideolojisi ve şekli vardır. Böyle bir sistemde ahlaki değerler çok önemlidir. Herkesin ağılıktan korunma garantisi vardı. Servetin adil olarak dağıtımını önerilmişti. Rig Vedası'na göre ülkenin yiyecek kaynakları adil bir biçimde dağıtılacaktı. Menfaat çatışması ve Marksist tipte bir sınıf savaşımı yoktu. Ücretler hakkaniyetli bir zeminde belirlenecek ve her bir grubun yaptığı hizmet sonucu alacağı karşılık doğal hukukun dğil adalet ve hakkaniyetin meselesi olacaktı. Toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin çiftçilere ve borçlulara zulmetmesine izin verilmemişti. Manu faiz oranlarının düzenlenmesi için talimat vermişti. Bileşik faiz Manu tarafından yasaklanmıştı. Gerek Manu ve gerekse Kautilya çok yüksek faiz oranlarının yüklenilmesini yasaklamışlardı. Kautilya'ya göre kâr, ücret karşılığı çalışanlarca başarılacak olan girişim fonksiyonunun bir ödülüdür. Artharva Vedası insanlardan yül elle kazanmalarını ve bin elle dağıtmalarını ister. Servetin adil dağılımını öneren çok sayıda veda ilahileri vardır. Ancak bunlar insanların kapasite, karakter ve yeteneklerindeki farklılıklar nedeniyle mutlak bir eşitlikte desteklemezler. Trampa sisteminin Eski Hindistan'a rağbette olduğu görülür. BHISMPITAMA, serbest olduklarında, YUDHISTRA'ya trampa sisteminin temel özelliklerini açıklamıştır. Vedalar döneminde inek alışverişte bir değer birimi olarak kabul ediliyordu. Bunun yanında NISHKA ve PANA gibi, kabul edilmiş bazı diğer para birimleride vardı. Mahabbarat'ta ve bazı Veda ilahilerinde Nishka'dan, bir tür altın para olarak bahsedilir. Kâğıt para ve kredi parası (kaydi para) o zamanlarada bugün olduğu kadar önemli değildi, fakat kredi mektupları ve HUNDİ'ler iş için veya dini maksatlı seyahatlere çıkan yolculara kolaylık sağlıyorlardı. Kautilya zamanında kambiye sınırsız ve kanuni teklifçi olarak paranın geçerliliğini düzenlemekle vazifeli bir para dentçisi bulunuyordu.

Zira devlet hizmetinde olup hizmetet sadeliği ve etkinliği gerçekleştiren kişiler buldukları düzen ve ekonomi mükâfatlandırılmış olacaktır.

Eski Hindistan'da büyük düşünürler daima barışın sürdürülmesine ve savaştan kaçınılmasına çalışmışlardır. Onlara göre gerçek barış düşüncelerin barışmasına bağlıdır. Suçlunun cezalandırılmasında insandaki para ve madde ile ilgili tüm kaynaklardan yararlanılmıştır. Mahabharata'da , her hangi bir bir savaşta, düşmanı bütün sınırlarda altadecek şiddette uygulanmak üzere, Düşmanın yararlanmasını önlemek için bütün mahsülü ve tarımsal araçları imha etme plânından, politikasından bahsedilemiştir. Kautilya savaş ve barış ile ilgili bütün faktörleri anlaşılır bir üslupla tartışmıştır. Galip tarafa iyilikleriyle düşmanın kötülüklerini örtmeyi, ödüller bağışlamayı, vergileri affetmeyi, barışın muhafazası için halk liderleriyle istişare yapmayı tavsiye etmektedir. Ona göre dini hayatın itibarı yüksek tutulmalıdır. Kautilya'nın tavsiyeleri, Eski Hindistan'daki halk liderlerinin gerçekte barış istediğini ancak "Dharma"menfaati gerektirdiğinde savaşa gittiklerini gösterir.

Şehir plânlamacılığı çok eskilere uzanır. hemen hemen her memlekette zaman zaman dönemin cari kavramlarına göre kasaba büyüklükleri yer almıştır. Köylerin mekânları belli bir takım ilkehere göre seçiliyordu. CHANDRAGUPTA, MAURYA zamanında köyler iktisadi nedenler ve milli savunma amacıyla biraraya getirilmişlerdi. Eski zamanlarda şehir plâncılığı ana caddelerin yönlendirilmesi, şehir alanının parsellenmesi, ana caddelerin genişliği gibi belirli kurallara bağlıydı. Başkent dikkatli bir değerlendirme ve plânlamadan sonra kurulmuştu. Münasip sıhhi düzenlemeler ve yangının ve yangının baş göstermesini önleyici ayrıntılı kurallar ve tedbirler kondu. Şehir plâncılığının ihtiva ettiği prensipler, zamanla ve halkın gereksinimine göre değişmek durumundaydı.

ESKİ HINDİSTAN'DA İKTİSADİ DÜŞÜNCENİN TEMEL ÖZELLİKLERİ

Eski yazılarla ilgili olarak karşılaşılan en önemli zorluk bunların yorumlanmasıdır. SUTRAformunda yazılmış olan eserlerin çoğunda çeşitli biçimlerde yorumlanması mümkün olan kısa veciheler vs. vardır. Vedalar'daki Sankstritçe zamanımızdakinden çok farklıdır. Eski öğretmenler tarafından kullanılan terminoloji zamanımızdaki terminolojiden tamamen değişiktir. Bütün bu faktörler bir de Hint kültürünün daha çok yazılı eserlerden öğrenilebileceği gerçeğiyle birleşince iktisadi düşünceler üzerinde çalışma görevi daha da zorlaşmaktadır.

Eski Hint filozofları iktisadı diğer bilimlerden bağımsız olarak görmemişlerdir. Hayata bir bütün olarak baktıkları için din, destanlar, felsefe, hukuk, siyaset ve iktisat anlaşılır bir dünya görüşü içinde içiçe girmiştir. Kautilya dört bilimden bahseder: ANVIKSHAKI(felsefe), VEDA'lar(destanlar), VARTA (İktisat), DANDNITI(siyaset). İyi bir hayat için bunların döndü de gereklidir ve bunların ortak gayeleri insanın necat bulmasıdır. Eski Rishie'lerde iktisat eğitimi iyi, ahlakli ve temiz bir hayat üzerine bina edilmiştir. İktisadi faaliyetler destanlardan sonra geliyordu. Eğer iktisat ve destanlar arasında bir çatışma varsa sorun "Darma" ya uygun olarak çözülecekti.

Refah devleti kavramı Hindu iktisadi düşüncesinin özünde vardı. Kral tebasının maddi refahının sağlanmasını ve halkın yararı için iktisadi hayatın düzenlenmesini emretmişti. Eski düşünürler sınıf savaşımı ve sınıf düşmanlığı felsefesini kabul etmemişlerdir. SARVODAYA'ya da herkesin refahı ilkesi eski zamanlarda iktisadi refahın yönlendiricisiydi. Pazarda ağırlıkların kontrolü, yabancı madde karıştırmanın önlenmesi, yollar ve sarnıçlar gibi kamu hizmetlerinin karşılanması, mali işlemlerle ilgili devlet düzenlemeleri tefeciliğin önlenmesi ücretlerin düzenlenmesi ve nakit ihtiyacının karşılanması, temel endüstrilerin korunması vb. tedbirlerle ilgili düzenlemeler, hep birlikte devlet örgütündeki iktisadi refah ülküsüne işaret eder.

Hint düşüncesinin en önemli yanı, milyonlarca insanın hayatına diñi bir anlam kazandırması ve hayatlarını şekillendirmesidir. Eski zamanlarda iktisadi teşvikler çok azdı ve ilişkiler nisbeten daha basitti. Materyalist olmayan değerlerin iktisadi düşünceye tatbik edilemesi hayatı kolaylaştırıyordu. Toplumsal denge, demokrasiyi güçlendirmede etkili bir önlem olarak telakki edilen VARNA-ASHRAM sistemi tarafından muhafaza ediliyordu, Varina-ashram, dini ve ahlakli bir yönü olan bir karşılıklı kontroller ve dengeler sistemi olarak düşünülebilir. Bu sistem Hindu toplumundakı çeşitli toplumsal sınıflar üzerinde dikkati çeker bir etki bıraktı, endüstrinin-itidalin ve iktisadın erdemini vurgulamak yoluyla insanlar üzerinde derin bir iz bıraktı ve bu nedenle Hindistan'daki sosyal hayatı istikrarlı, sabit esaslar üzerinde muhafaza etti.

ORTA DÖNEM HINT İKTİSADI DÜŞÜNCESİ

10. y.y.'dan 15. y.y.' a kadar olan devrede, fikirleri iktisadi açıdan önemli olan düşünürler KABİR, TULSI, SUR, MMBRA, JAYSI, NANAKgibi aziz şairlerdir.

Bunların düşünceleri kast sistemine karşı bir tepkiyi temsil ediyor ve Tanrı'nın "baba"lığını, insanların kardeşliğini, çalışmanın erdemini, doğum ve servet eşitsizliklerinin kaldırılmasını vurguluyordu.

ABULFAZL

İslam döneminde göze görülür en önemli ekonomik çalışma EBULFAZL'ın AINE-AKBARI'sidir. Abulfazl, Prf. Binay Kumar Sirkar tarafından İslam CHANAKYASI olarak adlandırılmıştır. Abulfazl, Varîhat Nazırı TODARMAL'ın gelir siyasetinin ana hatlarını çizdi. Ayrıca TAQAVI borçlarının affedilmesini, tohumların bedava dağıtılmasını ve arazi gelirlerinin hafifletilmesi konularını ele aldı. Bütün bunlar Hindistan'ın tarımsal problemlerinin, Moğol düşünürlerince derinden kavrandığına işaret eder. Abulfazl, aynı zamanda piyasanın düzenlenmesi ve fiyatların belirlenmesi ve iktisadi refahı ve siyasi istikrarı koruyacağına inandığı, kamu hizmetlerinin karşılanması gibi meseleleri de tartıştı.

ELEŞTİREL BİR YAKLAŞIM

Yukardaki, eski ve orta dönem Hint iktisadi düşüncesi ile ilgili bahislerden , Hint iktisadi düşüncesindeki fikirlerin süreklilik göstermediği sonucu çıkarılabilir. Konu ile ilgili eserler kaybolmuştur. Ayrıca, Hindistan' da iktisadi hayatın cereyan ettiği zeminin, toplumsal istikrarın kast sisteminin fonksiyonel bir biçimde örgütlenmesiyle korunduğu, muhtar ve kendi kendine yeterli köyler olduğu görülür. Ülkede görülen siyasi değişimler yalnızca krallara hasredilmiş olup, umumun gündelik hayatına pek dokunmazdı. Siyasi değişimler yeni iktisadi meseleler meydana getirmezdi. Müslümanlar Ülkeye, Hint toplumunun iktisadi kaidelerini etkilemeksizin, savaşçı dini hassımlar olarak geldiler. Ancak 19. y.y'da Ülkeye gelen İngilizler, Hint toplumunun iktisadi kaidelerinde köklü değişikliklere yolaçtı. Böylece memlekette yeni bir iktisadi düşünce sistemi ortaya çıktı.

HİNT İKTİSADİYATININ KURUCULARI

19.y.y.'ın ikinci yarısından itibaren Hintliler memleketin iktisadi meseleleri üzerinde ciddi olarak düşünmeye başladılar. Özellikle üç mütefekkir, Hint yoksulluğunun meseleleri ile alakalı çalışmaları ile göze çarparlar: Darrapahai NAORJI, Romesh chandra DUTT, Mahadev Govind RANADE. Bu üçüne Hint iktisadiyatının kurucuları denilebilir.

DÜŞÜNCELERİNİ ŞEKİLLENDİREN ETKİLER

19. yüzyılın sonlarına doğru Hint insanının milli şuurunda bir uyanma başladı. Bu uyanış, büyük ölçüde, Hindistan Milli Meclisi liderliğinde başlayan siyasi hareketin bir sonucuydu. Bunun yanı sıra, Avrupa'ya giden çok sayıda Hintli, bağımsız milletlerin kendi refahları için nasıl çalıştıklarını izledi. Daha nitelikli memur yetiştirmek amacıyla memleket gençliğine verilen İngilizce eğitim de Batı'dan ithal edilen siyasi ve iktisadi hürriyet ideallerinin daha sağlıklı değerlendirilmesine vesile oldu.

Bu dönemde, Hindistan olağanüstü derecede kötü iktisadi şartlar içindeydi. Devlet, halkın maddi talihini iyileştirici hemen hiç bir şey yapamıyordu. 1882 ile birlikte, Devlet dış ticaretteki bütün sınırlamaları kaldırarak "laissez faire" prensibini benimsedi. Yabancı malların dağıtım ve ihracata yönelik hammadde taşıyıcılığının kolaylaştırılması amacıyla memleketin heryanına demiryolları döşendi. Bütün bu faktörlerin en başta gelen etkisi memleketin yabancı mamüller tarafından istilası oldu ve geleneksel küçük sanayi tahrip edildi. Ülke tamamen kırsallaştı; kıtlık iktisadi yapıyı bozdu ve halkın moralini kırdı. 1900'e yaklaşıldığında, maliyeti 40 milyon pound olan demiryolları artık zararına çalışıyordu. Büyük meblağlar (yaklaşık 33 milyon pound) "HOME CHARGES" (1) olarak İngiltere'ye aktarılmıştı. Memleket tamamen İngilizler tarafından idare ediliyordu. Hintlilerin kendilerini ilgilendiren konularda bile sesleri çıkmıyordu.

Bütün bu faktörlerin doğal etkisi, eğitim görmüş hintlilerin başlattığı, memleketin iktisadi vaziyetine ilişkin bazı şeylerin kökten yanlış olduğuna ilişkin gerçeklerin tedrici bir yorumu oldu. Siyasi hareket iktisadi bir ideolojiye gerektiriyor, halkın yoksulluğuna ilişkin geniş bir açıklamaya ihtiyaç duyuluyordu. Bu görev ilk olarak Naoroji, Dutt ve Ranade tarafından üstlenildi.

(1) Hindistan'dan İngiltere'ye olan bir gelir akımı olduğu zannedilmektedir.

NAOROJI

Bombay'ın tanınmış ailelerinden biri olan Parsi'lerden gelen Naoroji , kısa süren bir hukuk kariyerinden sonra,memleketin sosyal ve siyasal çevrelerinde dikkatleri üzerine çekti. "Muhteşem İhtiyar"olarak tanındı. 1846,1893 ve 1906 yıllarında Meclis başkanlığı yaptı.Hayatının son dönemlerinde İngiltere'de Parlamento'ya seçildi ve oraya yerleşti.En önemli kitabı,iktisadi düşüncelerinin büyük bir kısmının çıkarılabileceği "Hindistan'da Yoksulluk Ve Britanya'sız İdare"dir.

YOKSULLUK MESELESİ

Naoroji,Hindistan'ın yoksulluk meselesini aşikar olarak gördü.Millî Gelirin düşüklüğü (ki Naoroji bunu 1867-77 yılları arası için 20 Rs. olarak hesaplamıştı ; bu nedenle memleketin ilk Millî Gelir iktisatçısı kabul edilebilir.), ihracatın ve ithal çeşitlerinin azlığı,düşük hayat standardı,devlet gelirlerinin yetersizliği,kıtlıklar ve salgın hastalıklar nedeniyle büyük rakamlara varan ölümler bir bütün olarak halkın yoksulluğunun göstergesiydi. Naoroji,yoksulluğun nedeni olarak Britanya idaresini gösterdi.

YOKSULLUĞUN NEDENLERİ

Naoroji,yoksulluğun nedenlerini Hindistan'dan İngiltere'ye olan yıllık servet akımında izledi.Avrupa'lı memur ve sivillerin havalelerinden,tasarruflarından,emekli aylıklarından ve maaşlarından oluşan "Home Charges" ve İngiltere ile Hindistan'daki devlet harcamaları toplamı 1835'te 5 milyon pound iken, 1900'de 30 milyon pounda çıkmıştı.

YOKSULLUĞUN ÇARELERİ

Naoroji,Hint refahının ancak bu gelir akımının durdurulabilmesi ile gerçekleştirilebileceğini düşündü.Bu ise Hindistan'da olabildiğince az yabancı ajans kullanılması ve Hintlilerin istihdamının yaygınlaştırılması anlamına geliyordu.Bu durum "Home Charges"ı ve kamu borçlarının faiz yükünü azaltacaktır.

NAOROJI'NİN ÖNEMİ

Bir iktisatçı olarak Naoroji'nin önemi,memleket Millî Gelirini,halkın yoksulluğunun bir endeksi olarak,ilk kez hesaplayan kimse olmasında yatar. "Akım Teorisi",muasırları tarafından tenkit edilmiştir.Ranade "Home Charges"ın İngiltere tarafından arzedilmiş mallar veya alınan borçlar için-verimli şeylerin tamamı için - yapılan ödemeler olduğu gerekçesiyle "Akım Teorisi"nin yanlış olduğunu ileri sürdü.Naoroji'nin fikirlerinin esas çerçevesi,Ranade ve

Dutt'ın yaptıklarının aksine, "Akım"ı ,diğer faktörleri gözönünde bulundurmak-sızın yorumlamasına ve yokulluğun ana nedeni olarak vurgulamasıdır.

DUTT (1848-1909)

Bengel'in seçkin ve münevver ailelerinden birüne mensup olan Dutt,Hin-distan Sivil Servisi'nin bir görevlisi olarak,İdare içinde mümtaz bir yere sahipti.Hayatını senlarına doğru,meşhur, "Hindistan'ın İktisadi Tarihi (2 cilt: ilk Britanya İdaresi ve Viktorya Devri) adlı eserini yazdığı Londra Üniversi-tesinde Hint Tarihi okutmanı oldu.Ateşli bir milliyetçi olan Dutt,1899'da Hin-distan Milli Meclisi'ni başkanlığına getirildi.

DUTT'IN İKTİSADİ FİKİRLERİ VE YOKSULLUĞUN NEDENLERİ

Naoroji gibi,Dutt da çok sayıda iktisadi,istatistiki ve tarihi deliller-le yoksulluğun mevcudiyetini saptadı.O'na göre ,Hindistan'da yoksul luğun ne-deni,Hint yerli ekonomisi üzerinde Britanya idaresinin etkinliği idi.Hindistan' da iktisadi sefaletân doğrudan sebepleri ise kıtlıklar ve değişken arazi ver-gisiydi.

Dutt'a göre,kıtlıklar esas itibariyle yağmurların yetersiz olmasından kaynaklanıyor olmasına rağmen,en son analizlerden çıkan sonuçlara göre Hint çiftçisinin imkansızlıklarının (kaynakların yenilenememesinin) de bir sonu-cuydu.Hindistan'da sanayileşme macerasıyla birlikte küçük sanayi kolları za-ıyfladı,ârazi üzerindeki baskı arttı.Temel endüstrimiz olan tarım,üstünkörü sulama uygulamaları ve değişken-ağır ve dalgalı arazi vergileri sonucu sakat-landı.Vaziyet,Dutt'ın dünyada en pahalı olarak nitelediği bir şekilde,memle-ketin müsrif ve sağlıksız finansal idaresi tarafından daha da ağırlaştırıldı,

YOKSULLUĞUN ÇARELERİ

Dutt,halkın yoksulluğunu ortadan kaldırmaya yönelik bir dizi tedbirler önerdi.Eski "Ev Endüstrisi"nin conlandırılmasını ve istihdam edilen köylülere ek gelir sağlanması için yenilerinin kurulmasını teşvik etti.Tarımın "Muson Rüz garlarına" bağımlılığını azaltmak için sulama imkanlarını genişletmeyi önerdi. Sivil v e askeri harcamaları kısmaya yönelik bir kaç finansal rapor takdim edi-di.Kamu borçları üzerindeki faiz oranları aşağı çekildi. İnltere'den toplu satınalmalar asgari düzeye indirildi ve memleket dışına olan servet akımını azaltmak amacıyla daha çok Hintli istihdam edildi.

Dutt,arazi geliri reformuyla ilgili olarak etraflı bir tasarı sundu.Dai-mi ikametın mecbur tutulmadığı ve devletin geliri "Landlord"lar kanalı ile elde ettiği arazilerde Devlet,bu tasarıya göre,gelirin %50'sinden fazlasını ta-

lep edemeyecektir. Gelirlerin doğrudan toplandığı yerlerde ise Gayrisafi Hası-
lanın azami % 20'si ve bölge ortalamasının azami %10'u toplanabilecektir. Fiyat
yükselmeleri haricinde , hiç bir arazi için, tayin edilen gelir artırılmaya-
caktır. Belirleme, arazi vergileri oranlarının çok sık değişmesinin tereddütlere
yol açması nedeniyle, en az 30 yıl için yapılacaktır. Üreticinin doğrudan fayda-
sı dışında , arazi vergileri üzerinde bir oynama olmayacak ve bunlar %6¹/₄'ü ge-
çemeyecektir.

DUTT'IN ÖNEMİ

Dutt, memleketin etraflı tarihini yazmaya ilk teşebbüste bulunan kişidir,
Tarihâ i , bu yüzyıl içinde bile, halen sosyal ve iktisadi sahalarda eğitim gö-
ren bütün talebeler için ~~bir~~ kaynak kitap olma özelliğini sürdürmektedir. Dutt'
ın "Ev Endüstrisi"ni ihya etmesi unutulmamakta ve bu alanda ondan geniş alın-
tılar yapılmaktadır.

Dutt, İngiliz idarecilerinin bir çoğu tarafından eleştirilmiş, görüşleri
Lord Curzon'la aralarında ciddi bir ihtilafa yol açmıştır. Arazi vergilerindeki
eşitsizliklere atfettiği özel önem çalışmalarının üzerinde durulmaya değer bir
özelliğidir.

RANADE (1842-1901)

Mahadev Govind Ranade, hayatının ilk yıllarında parlak bir hukukçuydu, son-
raları da Bombay Yüksek Mahkeme'sinde yargıç oldu. Sağlam bir milliyetçiydi ve
memleketteki siyasi hareketin gelişmesine yoğun bir ilgi duyuyordu. İktisadi e-
serlerini, çoğu fikirlerinin çakarsanabileceği "Hint İktisadiyatı Üzerine Dene-
meler, 1898" adlı eserinde toplamıştır.

RANADE'NİN İKTİSADİ FİKİRLERİ

Dutt ve Naoroji'nin aksine, Ranade, yoksulluğun mevcudiyetini ispatlamayıp,
veri olarak kabul etti. Yoksulluğun Britanya idaresinden kaynaklandığı fikrinde
değildi. O'na göre yoksulluk, Batı Hindistan'ın da etkisiyle daha da ağırlaşmış
bir mirastı.

YOKSULLUĞUN NEBENLERİ

Ranade, memleket yoksulluğuna ilişkin olduğunu düşündüğü bir çok nedenle-
ri ayrıntılı olarak belirledi. Hindistan'ın tamamıyla tarıma bağlı olduğunu ve
bu vaziyetin, ulaşım imkanları sağlamaya ve mübadele serbestisi tanımak yolla-
rıyla İngiltere'ye hammadde ihracatını kolaylaştırmaya yönelik Devlet politi-
kasından ileri geldiğini anlamıştı.

Memleket sanajii, Britanya gibi iyi örgütlenmiş ve hünerli milletlerden

Memleket sanayii,Britanya gibi iyi örgütlenmiş ve hünerli milletlerden gelen yabancı rekabet nedeniyle gelişemezdi.Hindistan'ın kredi sistemi iyi örgütlenmemişti ve bankacılık imkanları acınacak kadar yetersizdi,Bu durum üretken te-şebbüslerin gelişmesine engel oluyordu.Devletin arazi politikası da yanlıştı,gelirin taksiri tamamen keyfi ve katı idi.Danga resmi ve mahkeme harçlarıyla ilgili kanunlar adaletsizdi.

YOKSULLUĞUN ÇÖZÜMÜ

Ranade,iktisadi reformların yükünü Devlet'in üzerine yükledi.Başlangıç sermayesi,klavuzluk ve yönetim görevlerini devlete yükledi ve Devlet yardı-mı ile sanayileşmeyi savundu.Aşırı kalabalık bölgelerdeki nüfus baskısını hafifletmek için daha az nüfuslu yerlere iskân önerdi.0'na göre memleketin k-redi sistemi yeniden örgütlenmeliydi.Arazi kredisi üzerinde ihtisaslacak ve bu sahada bankacılık hizmetleri verecek şekilde yetkilendirilecek sermaye bir-liklerinin Devlet tarafından oluşturulmasını savundu.

Ranade,devletin arazi politikasının liberalleşmesi gerektiğini düşündü.Ayar-Ayarlamaların 20-30 yılda bir yapılacağı sürekli bir sistem önerdi.Araziler-den elde edilecek net kârlar devlet ve üretici arasında yarı yarıya bölünebi-lirdi.Üreticilerin vergilerini,eğer gerekirse ürün üzerinden vermelerine izin verilebilirdi.Kesin bir adil reform,yani danga resmi ve mahkeme harçlarının ıslahı gerekliydi.

RANADE'NİN ÖNEMİ

Bu üç mütefekkir arasında Ranade en anlaşılın olanlarıdır.Yoksulluk analizleri çok kapsamlıdır ve bir çok çözüm getirmiştir.Fitirlerinin çoğu uygulamaya akta-rılmıştır.Mesela,kredi sisteminin yeniden örgülenmesi hakkındaki görüşleri,bu yüzyılın başında Madras'ta arazi ipotek bankalarının oluşmasını sağladı,

Ranade için iktisadi meseleler siyasi t ercihlerin üzerindeydi,bu yönde bilimsel bir açıklama getirmişti.Burada iktisadi meseleyi Hintlilerin siyasi bağımlılıklarının bir sonucu olarak düşünen Dutt ve Naoroji'den farklıdır.

Ranade "Hindistan'ın Siyasi İktisadı" ifadesini ilk kullanan düşündürdür.Denemelerinde ,fikren de kabul ederek alıntılar yaptığı Freidrich List 'ten ö-nemli ölçüde etkilenmiştir.List gibi ,iktisat teorisinin evrenselliğini reddet-miş ve iktisadı milli ekonominin meseleleriyle sınırlandırmıştır.İlk Hint ik-tisatçısı olarak kabul edilebilir.

Hint iktisadiyatının kurucuları önemlidir,çünkü Hindistan'ın iktisadi meseleleri üzerine ilmi bir tartışma başlatmışlardır.Devlet politikaları Üze-

rindeki etkileri önemsiz olmasına rağmen Dutt ve Ranade'nin yukarıda bahsi geçen değerlendirmeleri Lord Curzon'un reformları üzerinde etkili olmuştur. Bununla beraber, onların hakiki katkıları, Hindistan'daki akademik çevrelerde konuya ilişkin çalışmalara ayrı bir branş olarak kazandırdıkları ivmedir.